

Transatlantska inicijativa za okončanje konflikta između Kosova i Srbije

Savet za inkluzivno upravljanje (CIG) organizovao je tokom 2020. i 2021. godine nekoliko diskusija za grupu bivših starijih diplomata i intelektualaca iz SAD i EU koji su služili u balkanskim zemljama ili su bili umešani u balkanske poslove. Cilj debata je bio razmatranje različitih ideja i formulisanje preporuka za novu transatlantsku inicijativu sa ciljem okončanja višedecenijskog sukoba Kosova i Srbije. Preporuke se zasnivaju ili na konsenzusu ili na širokom dogovoru, i ne odražavaju nužno stavove pojedinačnih učesnika, CIG-a ili Fonda braće Rokafeler (Rockefeller), koji su podržali inicijativu. CIG je pripremio izveštaj i preuzima odgovornost za njegov sadržaj.

Preporuke

Sukob između Kosova i Srbije i dalje predstavlja ozbiljnu pretnju bezbednosti i stabilnosti na zapadnom Balkanu. SAD i EU bi trebalo da razmotre preduzimanje jedne odvažnije inicijative za njegovo rešavanje. Briselski dijalog pod okriljem UN i pod pokroviteljstvom EU jeste doneo značajnu „normalnost“ u odnosima Kosova i Srbije, ali nije okončao sukob. Nova transatlantska inicijativa trebalo bi da se bavi osnovnim uzrocima sukoba, uključujući i pitanje statusa, i da ga kroz mirovni sporazum okonča.

1. Iako rešavanje spora između Kosova i Srbije danas nije glavni spoljnopolitički prioritet Vašingtona i Brisela, dve strane treba da započnu konsultacije kako bi razvile strategiju za rešavanje sukoba. Ako je namera da se oporavi „radni odnos“ EU i SAD od traume Trampove administracije, zapadni Balkan i konkretno kosovsko-srpski sukob trebalo bi da budu tačka jedinstva, a ne međusobnog trvenja. Sada postoji mogućnost za akciju.
2. EU i SAD treba da se početkom 2021 dogovore o koordinisanoj inicijativi. Transatlantska koordinacija je važna i od suštinskog značaja za postizanje napretka u vezi sa određenim pitanjima. Dalje, Brisel i Vašington treba da se obavežu da neće preduzimati nezavisne inicijative niti davati izjave koje bi iznenadile ili potkopale poziciju druge.
3. Paralelno sa radom na zvaničnom predlogu mirovnog sporazuma, i Beograd i Priština treba da budu uključeni u proces konsultacija, a tekući briselski dijalog treba da se i dalje prvenstveno fokusira na praktične mere koje će olakšati svakodnevni život i poboljšati prosperitet građana kako na Kosovu, tako i u Srbiji.
4. Brisel i Vašington treba da se slože da daju veću težinu, i zajednički i pojedinačno, svom angažovanju sa civilnim društvom i nevladinim organizacijama u Srbiji i na Kosovu. To bi trebalo uključiti i koordinaciju njihovih resursa kako bi pomogli civilnom društvu da unapredi atmosferu i izgradi podršku javnosti za mirovni sporazumi, kao i da promoviše vladavinu

prava. U tom kontekstu, takođe treba uložiti napore na jačanju srpske zajednice na Kosovu, koja je prilično marginalizovana i obespravljena.

5. Postoji čitav niz mogućih privremenih i trajnih rešenja za sukob. Vašington i Brisel bi trebalo da prouče sve ove opcije i preduzmu mere u skladu sa njima. Izvestan broj učesnika preporučio je da se SAD i EU usredsrede na takozvani model „dve Nemačke“ kao osnovu za privremeni sporazum, koji bi podrazumevao a) rešavanje praktičnih pitanja, b) članstvo Kosova u UN i drugim međunarodnim organizacijama, i c) napredak Srbije ka članstvu u EU bez formalnog priznavanja Kosova. EU i SAD takođe bi trebalo da se dogovore o ekonomskom paketu nakon dogovora i za Kosovo i za Srbiju, kao i da se obavežu da će im pomoći u primeni sporazuma. Učesnik je takođe predložio stvaranje posebne ekonomske zone koja bi pokrivala područje od regiona Mitrovice na Kosovu do regiona Novog Pazara u Srbiji.
6. SAD i EU treba da preduzmu korake za omogućavanje potpunije i normalnije interakcije Kosova sa međunarodnom zajednicom i multinacionalnim organizacijama, uključujući koordinaciju sa pet zemalja EU koje i dalje ne priznaju Kosovo, kako bi se opredelili za priznavanje Kosova, ili pre, ili barem u trenutku kada Kosovo i Srbija postignu sporazum (sa priznanjem Srbije ili bez njega).

Neophodno je da Vašington i Brisel zvanično potvrde svoju posvećenost da se kosovsko-srpski sukob okonča u razumnom roku. Među učesnicima je postignut konsenzus da SAD i EU imaju kapacitet i resurse da formulišu ambiciozan mirovni plan, ali da to mogu učiniti samo zajedničkim radom. S druge strane, nedostatak transatlantske ambicije i ozbiljne posvećenosti produžili bi sukob, utičući kako na bezbednost regiona, tako i na transatlantske interese na zapadnom Balkanu.

Pozadina

Iako se dijalog pod pokroviteljstvom EU bavio nizom konkretnih problema, uključujući energetiku, telekomunikacije, putne isprave, matične knjige, granične prelaze, carinu, integraciju severa, diplome, ipak nije uspeo da okonča sukob između Kosova i Srbije. Konačni mirovni sporazum nije bio proklamovani cilj briselskog dijaloga, ali je bio ambicija. Iako je EU zvanično vodila dijalog, SAD su ponudile doslednu diplomatsku podršku i pomogle u primeni sporazuma, gde je oko 80 procenata odredbi sprovedeno. Godine 2018, nakon osam godina pregovora, tadašnja šefica spoljnih poslova EU Federika Mogerini (Federica Mogherini), neposredno pošto su joj navodno lideri Srbije i Kosova predstavili ideju razmene teritorija, napustila je postupni proces i zauzela se za novi cilj dijaloga brz dogovor po principu „velikog praska“. SAD i većina članica EU nisu bile oduševljene time. Inicijativa je propala i briselski dijalog je zaustavljen.

Prošle 2020. godine, EU je imenovala specijalnog izaslanika Miroslava Lajčaka (Miroslav Lajčák) sa mandatom da oživi dijalog i izgradi paket sporazuma zasnovanih na pitanjima koji bi na kraju postali srž sveobuhvatnog sporazuma o normalizaciji. Trampova administracija je takođe krajem 2019. imenovala svog specijalnog izaslanika Ričarda Grenela (Richard Grenell), koji je vodio sopstvenu inicijativu. To je bilo prvi put da transatlantski partneri rade odvojeno na kosovskom pitanju. Između dva izaslanika gotovo da nije bilo koordinacije. Grenelov prilično agresivan pristup „pridobio je“ poverenje određenih lidera na Kosovu i u Srbiji i ponudio je „ceremoniju potpisivanja“ u prisustvu američkog predsednika. Takođe su obećana obilna sredstva za ekonomski razvoj. Odvojene i često sukobljene inicijative EU i SAD odražavale su sveukupni

transatlantski razdor koji se razvio tokom Trampove administracije u vezi različitih pitanja, od klimatskih promena do sporazuma o iranskom nuklearnom programu.

Kraj 2020. i početak 2021. godine doneli su temeljne promene u vlasti i u SAD i na Kosovu. Kandidat Demokratske stranke, Džo Bajden (Joe Biden), pobedio je na američkim predsedničkim izborima u novembru 2020. godine. Na Kosovu je Pokret Samoopredeljenje Aljbina Kurtija (Albin Kurti) ubedljivo pobedio na vanrednim parlamentarnim izborima u februaru 2021. godine, a očekuje se da će formirati vladu krajem marta. Kurtijeva prva vlada prošle godine srušena je već nakon dva meseca po preuzimanju vlasti, pošto je on u svojstvu premijera odbio da se uključi u Grenelovu inicijativu, okrenuvši protiv sebe i svoje partnere u Vladi Kosova, kao i samog Grenela. Demokratski Savez Kosova, koji je bio Kurtijev partner u vlasti, tada je stvorilo prilično krhku vladajuću koaliciju, koju je prečutno podržavao tadašnji predsednik Hašim Tači (Hashim Thaçi), i koja se uključila u inicijative Brisela i Vašingtona. Ali i nova vlada je takođe pala samo šest meseci kasnije, kada je Ustavni sud Kosova utvrdio da nije izabrana sa dovoljno valjanih glasova u parlamentu.

Srbija je saradivala i sa Vašingtonom i sa Briselom, ne pokazujući da ima više sklonosti ka jednoj ili drugoj inicijativi. Međutim, sa promenom američke administracije malo ko očekuje da će Srbija poštovati sve komponente Vašingtonskog sporazuma, poput preseljenja svoje ambasade u Izraelu iz Tel Aviva u Jerusalim. Sudbina celog Vašingtonskog sporazuma za sada je nepoznata. Ne očekuje se ni da će Kosovo poštovati sve komponente. Predsednik Bajden poslao je u februaru pisma i predsedniku Srbije Aleksandru Vučiću i vršiocu dužnosti kosovskog predsednika Vjosi Osmani, čestitajući im godišnjice nezavisnosti njihovih zemalja, gde je istakao da je mirovni sporazum zasnovan na „uzajamnom priznavanju“ rešenje koje SAD podržavaju. Iako je priznao da bi međunarodni pritisak na Beograd mogao da se poveća, predsednik Vučić kaže da priznanje Kosova ne dolazi u obzir. S druge strane, kandidat za kosovskog premijera Albin Kurti tvrdi da rešenje bez priznanja nije rešenje. U međuvremenu, EU će produžiti mandat svog izaslanika za još sedamnaest meseci sa nepromenjenim zadatkom stvaranja komponenata sveobuhvatnog sporazuma. Nova američka administracija nagovestila je da će podržati proces EU i nema nameru da oživi Grenelovu inicijativu.

Jasno je da EU i SAD nameravaju da uspostave saradnju oko spora između Kosova i Srbije, ali ono što nije jasno je koliko su posvećeni planiranju i zalaganju za trajno rešenje. Ostaje da se vidi da li nameravaju da vode proces kojim bi se kosovsko-srpski sukob prosto i dalje održavao pod kontrolom ili je namera da sastave ambiciozni mirovni plan kojim bi se konačno rešio sukob.

Šira diskusija

1. Potrebno je ugraditi pregovore između Kosova i Srbije u novo transatlantsko partnerstvo. Iako se ne očekuje da kosovsko-srpsko pitanje bude glavni prioritet za Bajdenovu administraciju, to će ipak biti pitanje od interesa za spoljnu politiku SAD, kako je navedeno u pismima koje je predsednik Bajden uputio predsednicima Srbije i Kosova februara ove godine. Kosovsko pitanje treba ugraditi u transatlantski paket prioriteta na kojem EU i SAD sada angažovani. S obzirom da je bezbednost u regionu transatlantski interes, SAD i EU treba da formulišu zajedničku strategiju za rešavanje svih otvorenih pitanja na zapadnom Balkanu. EU

i SAD zajedno imaju resurse za rešavanje otvorenih sporova u regionu i da ga postepeno integrišu u EU i NATO.

- 2. Početkom 2021. godine potrebno je započeti koordinaciju oko zajednički vođenog procesa.** SAD i EU treba da se dogovore o zajedničkom pregovaračkom procesu za Kosovo i Srbiju sa jasnim ciljevima, jedinstvenim timom i rasporedom primene dogovorenog. Američko rukovodstvo je presudno za novi „proboj“ u pregovorima, pa bi po mogućnosti proces trebao biti zajednički vođen. Ipak, ako ga vodi samo EU, SAD bi trebale da imaju snažnu ulogu u njemu. Američke i evropske diplomate trebale bi da se okupe početkom 2021. godine kako bi osmislile takav pregovarački proces. Ključni princip saradnje trebalo bi da bude „bez iznenađenja“; nijedna od strana ne treba da preduzima inicijative ili daje izjave bez konsultacija sa drugom.
- 3. Potrebno je istovremeno se usredsrediti i na praktične mere i na sveobuhvatno rešenje.** Predsednik Srbije Aleksandar Vučić najverovatnije neće preduzeti korake za rešavanje statusa pre sledećih predsedničkih izbora u Srbiji na proleće 2022. godine na kojima će izvesno biti ponovo izabran. Novi kosovski premijer Aljbin Kurti će se takođe najverovatnije usredsrediti na rešavanje nekih od unutrašnjih pitanja, na koja se i fokusirao u svojoj kampanji, pre nego što se ozbiljno angažuje u pregovorima sa Beogradom. Nijedna strana neće biti spremna za rešenje zasnovano na „velikom prasku“ tokom 2021. Stoga, umesto da odmah podnesu novi predlog za sveobuhvatno rešenje, EU i SAD treba da nastave trenutni dijalog sa manje ambicioznim neposrednim ciljevima 2021. godine, i da nastoje „normalizuju“ ideju pregovora i kompromisa, preoblikuju unutrašnje narative i izgrade javnu podršku evropskoj budućnosti obe strane, kroz usredsređivanje na mere koje unapređuju slobodnu ekonomsku razmenu, slobodu kretanja i druge korake koji bi poboljšali svakodnevni život i izgradili samopouzdanje. Međutim, paralelno sa tim naporima, SAD i EU, u konsultacijama sa Beogradom i Prištinom, treba da počnu da razmišljaju i rade na trajnom rešenju koje bi moglo da se nađe na pregovaračkom stolu u drugoj polovini 2022. godine.
- 4. Potrebno je angažovati civilno društvo u procesu izgradnje javne podrške miru, kao i podrške vladavini zakona.** Jasna transatlantska poruka o nužnosti borbe protiv korupcije, nezavisnom pravosuđu i slobodnim medijima trebalo bi da bude usmerena na političke lidere i građane Srbije i Kosova. Iako je uloga političkih lidera ključna u rešavanju sukoba i sprovođenju reformi, snažno civilno društvo je od suštinske važnosti za održivost i nepovratnost ovih procesa. SAD i EU bi trebalo da posvete i stručnost i resurse pitanjima dobrog upravljanja i da se aktivnije povežu sa nevladinim organizacijama u Srbiji i na Kosovu. Oni bi trebalo da podstaknu birače i na Kosovu i u Srbiji da zahtevaju veću odgovornost od svojih vlada. Uključivanje civilnog društva - nevladinih organizacija, nezavisnih medija, akademske zajednice i interesnih grupa – u jasnu i nestranačku raspravu moglo bi doprineti smanjenju ranjivosti javnosti od partijskih interesa i dezinformacija i kao i da pomogne u rušenju monopola političara nad javnom sferom. Rad sa civilnim društvom treba da uključuje dijalog Kosova i Srbije, ali da bude skoncentrisan i na druge elemente. Trebalo bi da promovise javnu podršku mirovnom sporazumu između Kosova i Srbije, ali takođe da se fokusira na zagovaranje nezavisnosti medija i borbu protiv korupcije. I sam predsednik Bajden prepoznao je kao glavni prioritet borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala u SAD i inostranstvu.

SAD i EU treba da usklade svoje prioritete u regionu koliko god mogu sa prioritetima Srbije i Kosova, pomažući im posebno oko jačanja vladavine prava i borbe protiv korupcije.

- 5. Priprema novog sveobuhvatnog predloga.** Najosnovnija pravila u pregovorima su „ne nanosi štetu“ i „ne tuci mrtvog konja.“ Jedan od učesnika je favorizovao opciju „velikog praska“ putem „sporazuma o razmeni teritorija“. Većina ostalih učesnika se nije složila, tvrdeći da promene granica „stvaraju više problema nego što ih rešavaju“. Kao alternativno privremeno rešenje, neki učesnici predložili su model „dve Nemačke“, kojim se rešavaju brojni praktični problemi, Kosovo bi time ušlo u članstvo UN i druge međunarodne organizacije, a Srbija bi napredovala ka integraciji u EU ne priznajući Kosovo *de jure*. Drugim rečima, takvo rešenje bi zaobišlo pitanje priznanja i omogućilo bolje odnose između Prištine i Beograda. Međutim, učesnik je rekao da nemački model nije dovoljan za Srbiju. „Vidim šta Kosovo dobija, ali ne vidim mnogo od toga za Srbiju; time bi se zatvorilo poglavlje 35, ali to nije dovoljno“. Neki drugi govornici su tvrdili da je omogućavanje Srbiji da se približi EU bez priznavanja Kosova značajna korist za Srbiju. Da bi dogovor učinio primamljivijim, drugi učesnik je sugerisao da bi sporazum mogao da uključuje unapređenje statusa srpskih crkava i prava za srpsku zajednicu na Kosovu. Govornik je bio optimističan da bi „uz dobre posrednike“ strane mogle da postignu dogovor na osnovu modela „dve Nemačke“ „u roku od dve godine“. Međutim, EU i SAD treba da budu jasne da je ovo samo privremeno rešenje. Prema sporazumu, priznanje Kosova od strane Srbije ne bi bilo potrebno da bi se otvorila nova poglavlja u pregovorima sa EU, ali priznavanje bi ostalo „uslov o kome se ne može pregovarati“ za formalno članstvo u EU.
- 6. Omogućavanje „međunarodne integracije“ za Kosovo.** SAD mogu da govore jednim glasom, ali EU to ne može. Unija ima unutrašnji problem pošto pet država članica: Grčka, Kipar, Rumunija, Slovačka i Španija, ne priznaju Kosovo. Statusno neutralna pozicija EU, sa šefom spoljne politike i izaslanikom za dijalog koji dolaze iz Španije, odnosno Slovačke, dve države koje nisu priznale Kosovo, štete kredibilitetu EU na Kosovu. Dalje, EU uskraćuje Kosovu liberalizaciju viznog režima čak i nakon što je Kosovo ratifikovalo sporazum o demarkaciji granice sa Crnom Gorom, koju je sama Evropska komisija označila „poslednjom preprekom“. Ključne članice SAD i EU i države koje su prve priznale Kosovo, poput Nemačke i Francuske, trebalo bi više da sarađuju sa ovih pet država kako bi ih približili odluci o priznanju. Kolektivno priznanje Kosova od strane EU učinilo bi stvari mnogo lakšim. SAD i ključne države članice EU takođe treba da pomognu Kosovu da se pridruži međunarodnim organizacijama kao što su UNESCO i Interpol.

Dodatni elementi diskusije

„Ono što zabrinjava je povećanje stranog uticaja u regionu na štetu interesa SAD i EU“, tvrdili su neki od učesnika. Koristeći zanemarivanja regiona od strane SAD i EU, države koje se protive transatlantskoj dominaciji napravile su značajne političke i ekonomske prodore u regionu. Sve veći uticaj autoritativnih država poput Rusije, Kine i Turske u politici i ekonomijama zapadnog Balkana je vidljiv i raste. Kineska „Inicijativa pojas i put“ u Srbiji i privatizacija ključnih sektora nacionalne bezbednosti u Srbiji i na Kosovu, poput energetike i telekomunikacije od strane Rusije i Turske, pomažu im da cementiraju svoje interese, podupiru poluautoritarne lidere, podrivaju demokratski

napredak i ugrožavaju transatlantske interese u regionu. Rešavanje preostalih balkanskih sukoba i nepovratan demokratski tok u regionu su i balkanski i transatlantski interesi.

Takođe se govorilo o ulozi Rusije u pregovorima između Kosova i Srbije. Ako nemački model uključuje članstvo Kosova u UN, tada je potrebna i ruska podrška. Rusija nije bila uključena u briselski dijalog. Ali Rusija je bila aktivni učesnik u diplomatskim naporima 1999. godine kada je podržala Rezoluciju SBUN 1244, iako se protivila intervenciji NATO. Takođe je učestvovala u pregovorima u Beču 2007. godine. Iako nije podržala ishod pregovora, ali nije učinila ni puno da potkopa proces. Nije jasno koliki uticaj Rusija ima na vođstvo Srbije. Stručnjaci su podeljeni po tom pitanju: neki kažu da predsednik Srbije Vučić ne može da pristane na dogovor sa Kosovom bez blagoslova Moskve, dok drugi kažu da će, ako Vučić mora da bira između Zapada i Rusije, odabrati prvo. Većina učesnika nije podržala direktno angažovanje Rusije u pregovorima Beograda i Prištine, tvrdeći da će ruski predsednik Vladimir Putin iskoristiti svoje mesto za stolom kako bi jednostavno pokvario proces. Ali oni su prepoznali uticaj Moskve na Beograd i složili se da sa Rusijom treba nekako komunicirati, ali da ne sme da bude direktno uključena u proces.

Jedan od učesnika je predložio potpuno napuštanje modela briselskog dijaloga, tvrdeći da on Beogradu daje previše „poluga“ za uticaj. „Čini se da svi mole Srbiju da prizna Kosovo“. Beogradu ne bi trebalo dozvoliti da beskonačno manipuliše „polugom vezanom za priznanje“ koju ima. „Poluge koje imaju SAD i EU su mnogo jače i treba da ih koristite u novom procesu.“ Ukazujući na slabost EU, drugi govornik rekao je da se EU pokazala nesposobnom da obezbedi čak i sprovođenje sporazuma u kojima je sama posredovala. Brojni učesnici su stoga rekli da bi SAD trebalo da zajedno sa EU vode zajednički pregovarački proces i da novi proces treba da ima vremenski okvir za postizanje dogovora. „Trebali bismo napustiti otvorene pregovore.“

Pošto je postignuto oko 30 sporazuma u okviru briselskog dijaloga, Priština i Beograd pokazali su da mogu da sklapaju dogovore kada se njihovi interesi ukrste i kada SAD i EU koordinišu sopstvene napore i uticaj. Stanovništvo Kosova smatra SAD „osnivačem države“, te stoga imaju neuporediv uticaj na Kosovu i mogle bi ga iskoristiti da navedu kosovske lidere da pristanu na privremeni sporazum, čak i bez *de jure* priznanja, i ubede ih da naprave kompromise za trajno rešenje. S druge strane, EU sa svojom „šargarepom oko članstva“ ima veći uticaj od SAD nad Srbijom. Efektivna kombinacija uticaja i napora SAD i EU mogla bi da dovede do uspešnog ishoda u razumnom roku.

Učesnici su zaključili da SAD i EU imaju kapacitet i resurse da donesu trajni mir između Kosova i Srbije, ali samo kroz zajedničku i smelu akciju.

Učesnici

Abecednim redom

Gordon Bardos, predsednik, SEERECON

Dženifer Braš (Jennifer Brush), bivša ambasadorica; bivša direktorka, Kancelarija za Jugoistočnu Evropu, Stejt Department SAD; bivša zamenica Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara UN za Kosovo

Stiven Burg (Steven Burg), predsedavajući Upravnog odbora, Savet za inkluzivno upravljanje; profesor, Univerzitet Brandejz

Robert Kuper (Robert Cooper), bivši savetnik, Evropska služba za spoljne poslove

Tomas Kantrimen (Thomas Countryman), član Upravnog odbora, Savet za inkluzivno upravljanje; bivši pomoćnik sekretara, Stejt Department SAD

Greg Delavi (Greg Delawie), bivši ambasador SAD na Kosovu

Špetim Gaši (Shpetim Gashi), potpredsednik, Savet za inkluzivno upravljanje

Sebastijen Grikur (Sebastien Gricourt), direktor, Balkanska opservatorija; Fondacija Žan Žore; savetnik za međunarodna i bezbednosna pitanja, Socijalistička partija (Francuska)

Stiven Hajnc (Stephen Heintz), predsednik, Fond braće Rokfeler

Žan-Uber Lebe (Jean-Hubert Lebet), bivši ambasador Švajcarske na Kosovu

Pjer Mirel (Pierre Mirel), član Upravnog odbora, Savet za inkluzivno upravljanje; počasni generalni direktor, Evropska komisija

Kameron Manter (Cameron Munter), bivši ambasador SAD u Srbiji

Igor Novaković, saradnik u Srbiji, Savet za inkluzivno upravljanje

Aleks Roinišvili Grigorev (Alex Roinishvili Grigorev), predsednik, Savet za inkluzivno upravljanje

Joakim Riker (Joachim Ruecker), bivši šef Misije UN na Kosovu

Kajl Skat (Kyle Scott), bivši ambasador SAD u Srbiji

Kristof Špeti (Christoph Spaeti), programski oficir za Kavkaz i Zapadni Balkan, Savezno ministarstvo spoljnih poslova Švajcarske

Karsten Fojgt (Karsten Voigt), bivši koordinator nemačko-severnoameričkih odnosa, Savezno ministarstvo spoljnih poslova Nemačke; bivši predsednik Parlamentarne skupštine NATO

Mia Vukojević, programski direktor, Zapadni Balkan, Fond braće Rokfeler

Hojt Ji (Hoyt Yee), bivši zamenik pomoćnika sekretara, Stejt Department SAD

Samuel Žbogar, bivši ministar spoljnih poslova Slovenije; bivši šef Kancelarije EU na Kosovu i bivši Specijalni predstavnik EU na Kosovu